

ג' דרכים במצות נר חנוכה כנגד ג' אותיות של יו"ן וג' דרכים של היצר הרע
ע"פ שבילי פנחס¹ - חנוכה, תשע"ח

(1) מסכת שבת דף כא:

ת"ר ומצות חנוכה נר איש וביתו, והמהדרין נר לכל אחד ואחד, והמהדרין מן המהדרין - ב"ש אומרים יום ראשון מדליק שמנה מכאן ואילך פוחת והולך, וב"ה אומרים זיום ראשון מדליק אחת מכאן ואילך מוסיף והולך.

(2) מסכת שבת דף כב:

אמר רבה: נר חנוכה מצוה להניחה בטפח הסמוכה לפתח. והיכא מנח ליה? רב אחא בריה דרבא אמר מימין. רב שמואל מדפתי אמר משמאל. והילכתא משמאל, כדי שתהא נר חנוכה משמאל ומזוזה מימין:

(3) מסכת ברכות דף ז:

מנא לן דשמא גרים? אמר רבי אליעזר דאמר קרא (תהלים מו, ט) "לכו חזו מפעלות ד' אֶשֶׁר שָׁם שְׁמוֹת בְּאֶרֶץ" אל תקרי שְׁמוֹת אלא שמות:

(4) מסכת יומא דף פג:

ר"מ ור' יהודה ור' יוסי הוו קא אזלי באורחא. ר' מאיר הוה דייק בשמא, ר' יהודה ור' יוסי לא הוו דייקו בשמא. כי מטו לההוא דוכתא, בעו אושפיזא יהבו להו. אמרו לו: מה שמך? אמר להו כידור. אמר ש"מ אדם רשע הוא שנאמר "כי דור תהפוכות המה" (דברים לב, כ). ר' יהודה ור' יוסי אשלימו ליה כיסייהו, ר"מ לא אשלים ליה כיסיה... למחר אמרו לו הב לן כיסן אמר להו לא היו דברים מעולם. אמר להו ר"מ אמאי לא דייקיתו בשמא? אמרו ליה אמאי לא אמרת לן מר! אמר להו: אימר דאמרי אנא חששא, אחזוקי מי אמרי...

י-ו-ן

(5) מסכת שבת דף קה:

ר"ש בן אלעזר אומר משום חילפא בר אגרא שאמר משום ר' יוחנן בן נורי המקרע בגדיו בחמתו, והמשבר כליו בחמתו, והמפזר מעותיו בחמתו יהא בעיניך כעובד ע"ז; שכך אומנתו של יצה"ר: היום אומר לו עשה כך, ולמחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו עבוד ע"ז והולך ועובד.

(6) דברים (עקב) – פרק ז, פסוק יב

וְהָיָה עֲקֵב תִּשְׁמְעוּן אֶת הַמְּשֻׁפָּטִים הָאֵלֶּה וְשִׁמְרַתֶּם וְעִשִׂיתֶם אֹתָם וְשָׁמַר ד' אֶלְקִיךָ לְךָ אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֹסֶד אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם.

(7) רש"י (שם)

והיה עקב תשמעון - אם המצות הקלות שאדם דש בעקביו תשמעון:

(8) פרקי אבות – פרק ד, משנה ב

בן עזאי אומר הוי רץ למצוה קלה כבחמורה ובורח מן העבירה, שמצוה גוררת מצוה, ועבירה גוררת עבירה, ששכר מצוה מצוה, ושכר עבירה עבירה:

¹ מאת ר' פנחס פרידמאן שליט"א

9) אהלי שם - פרשת יתרו, עמ' סא (ר' שם קלינגברג זי"ע הי"ד)

<p>בכחי „כך“ לא עבירה ממש — וכן גם מחר אומר על ה„כך“ ואם שומע את היצה"ר בזה יכול לבא שישמע לו גם בחמורות ח"ו וזה פירוש הגמ' היום אומר לו עשה כך ומחר אומר לו עשה כך אם שומע לו בענין ה„כך“ כנ"ל — יכול לבא לחמורות ר"ל — וזה אמר כ"ק אאמו"ר זצ"ל — וקדשתם היום ומחר, שהשי"ת אמר למרע"ה לפני קבלת התורה — שיקדשו את היום ומחר הנזכר בנמ' חנ"ל ולקדש את הדברים שאדם אינו מרגיש בהם — ובזה יוכל לקבל ולקיים כל התורה. (שמעת').</p>	<p>וקדשתם היום ומחר: אפשר לרמוז מה שפי' הרה"צ הק' ר' דוד מדינוב זצ"ל על הגמ' (שבת קה, ב) כך אומנתו של יצה"ר, היום אומר לו עשה כך ומחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו לך עבוד ע"ז, והקשה מדוע לא אמר לו היצה"ר היום תאכל נבלות ומחר תחלל שבת, ותירץ — כי היצה"ר לא יבא לאיש ישראל, הנוהג בדרך הישר לומר לו לעשות עבירה גדולה, כי בודאי לא ישמע לו, אבל הוא מסיתו לעבור על איזו הנהגה טובה ודבר טוב — שהוא</p>
---	--

10) הושע - פרק ו

(א) לכו ונשובה אל ד' כי הוא טרף ויךפאנו יך ויחפשונו;
 (ב) יחנינו מיממם ביום השלישי יקמנו ונחיה לפניו:

11) מסכת סוכה דף נב:

אמר רבא: בתחלה קראו הלך, ולבסוף קראו אורח, ולבסוף קראו איש, שנאמר "ויבא הלך לאיש העשיר ויחמל לקחת מצאנו ומבקר ללעשות לארח הבא לו ויקח את כבשת האיש הראש ויעשה לאיש הבא אליו" (שמואל ב יב, ד).

12) נתיב מצותיך - שביל התורה, נתיב א, אות י (ר' יצחק אייזיק ספרין מקאמרנא זי"ע)
 יצ"ר הר"ע [=575] נקרא הלך ארח איש [=575], במספר השוה...

13) תהלים - פרק קיט, פסוק צח (ע"פ קדושת לוי - פרשת נח; זרע קודש - פרשת וירא)
 מאיבי תחכמי מצותך פי לעולם היא לי.

14) שמות (משפטים) - פרק כ, פסוק כג

ולא תעלה במעלת על מזבחי אשר לא תגלה ערותך עליו.

15) נועם אלימלך - פרשת משפטים (ר' אלימלך מליזענסק זי"ע [1717-1787])

...פירוש כשתרצה לעלות על מזבח... לא תלך מיד בהתחלתך במעלות ומדרגות צדיקים גמורים, רק מתחילה תרגיל את עצמך בהדרגה ממדרגה למדרגה בהכנעה גדולה. "אשר לא תגלה ערותך עליו", רצה לומר דאם לא כן סופך להתגלה קלונך וערותך.

16) אוהב ישראל – ליקוטים חדשים, פרשת ויקרא (ר' אברהם יהושע העשיל מאפטא זי"ע²)
 ויקרא אל וגו' [א, א]. ופירש רש"י לכל קריאות ולכל דברות וצווים קדמה קריאה לשון כו'. דע שבא רש"י ז"ל כאן ללמדנו כלל גדול בתורה והיינו כמו שמשה לא היה נגש לדבר עם השכינה עד שקדמו קריאה, כמו כן צריך האדם הרוצה לעלות אל ה' ממדריגה למדריגה בכל מדריגה צריך הוא שיקדימו קריאה מן השמים וליתן לו אותו המדריגה. כי העבדות האמיתית להשי"ת הוא דוקא מי שעובד את ה' יתברך ואינו רוצה באמת שום מדריגה עד שקוראין לו וכופין אותו מן השמים על זה כי הוא צורך העולם. והנה בעינינו ראינו רבים מן החסידים שנעשו משוגעים חס ושלוס או בעלי מרה שחורה; ומאין נמצא הדבר הזה? אם מן התורה? חס ושלוס! אדרבה התורה עוד משמחת את הלב, ולסיבה זו אסרו חכמינו ז"ל לימוד התורה בתשעה באב ולאבל (תענית ל א). אם מן המצות? הלא פקודי ה' ישרים משמחי לב (תהלים יט, ט). אבל הענין הוא כי האנשים ההם הם הרוצים לעלות אל ה' והסולם נעלמה מעיניהם כי אינם עובדים את ה' יתברך בהדרגה ותופסים דבר שאין שייך להם בלי שום קריאה ורשות מן השמים. וגם יש אנשים שעיקר עבדות שלהם לה' יתברך הוא כדי להיות בעל מדריגה, ועל זה נאמר "ולא תעלה במעלת על מִזְבְּחִי" (שמות כ, כג), היינו כדי להיות בעל מעלה ומדריגה. כי "תגלה ערותך עליו, כמו שאנו רואין שח"ו נעשו בעלי מרה שחורה. ולא כן דרך האנשים השלמים שהם עובדים מרוצים לה' יתברך ואינם רוצים באמת שום מדריגה. ומה שאנו רואים שיש להם מדריגות גדולות הכל הוא על ידי כפייה מן השמים לצורך העולם ויזהר האדם בזה. ואל יחרסו לעלות אל ה', כי הרבה עשו כרבי שמעון בר יוחאי ולא עלתה בידם (ברכות לה ב):

17) פרי העץ – פרשת וישלח, דף סב: (ר' יהודה מודרן זצ"ל) [1819-1893]
 שמעתי מאדמו"ר הגאון מוה"ר משה סופר זצ"ל, לפרש מה שאמרו חז"ל (ברכות מג:): פסיעה גסה נוטלת ממאור עיניו של אדם, כי מאור עיניו של אדם היינו אור אלקי המעוררו אל הטוב, אכן לעומת זה הוא ניגוד היצר. והסגולה לילך בעבדות השי"ת רק בהדרגה, כי בזה מרגיל עצמו להילחם נגד היצר, מה שאין כן אם ירצה לעלות פתאום במעלה רמה. וזהו פסיעה גסה נוטלת ממאור עיניו והבן. ובזה פירש גם כן הפסוק "ולא תעלה במעלת על מִזְבְּחִי" (שמות כ, כג), פירוש עלייה פתאומית בקדושה, אשר לא תגלה ערותך עליו, כי על ידי זה עוד יפול הנופל ירידה פתאומית על ידי התגברות היצר.

18) אסתר – פרק ה, פסוק יד
 ותאמר לו זָרַשׁ אֶשְׁתּוֹ וְכָל אֲהָבָיו יַעֲשׂוּ עִץ גְּבוּהַ חֲמִשִּׁים אַמָּה וּבִבְקָר אָמַר לְמִלְכָּד וַיִּתְּלוּ אֶת מִרְדְּכָי עָלָיו וּבָא עִם הַמִּלְכָּד אֶל הַמִּשְׁתָּה שָׁמַם וַיִּיטֵב הַדָּבָר לִפְנֵי הַמֶּן וַיַּעַשׂ הָעֵץ.

19) תולדות יעקב יוסף – פרשת בשלח (וע"ע בפרשת שופטים ופרשת כי תצא)
 עוד י"ל, דכתב רמ"א בספרו מחיר היין, ענין המן שאמר יעשו עץ גבוה חמשים אמה ויתלו את מרדכי (אסתר ה, יד), שהיצר הרע נתייעץ להשיא את מרדכי אל מדריגה עליונה גבוה חמשים, וח"ו זה יהי סיבת נפילתו, ונודע הדבר למרדכי וכו', יעו"ש. העולה משם, כי המובחר הוא דרך המיצוע כמ"ש הרמב"ם, וכנ"ל.

20) בראשית – פרק א, פסוק לא
 וַיֵּרָא אֱלֹקִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם הַשְּׁשִׁי:

21) מדרש קהלת רבה – פרשה ג, סימן ג
 נחמיה בריה דר' שמואל בר נחמן אמר והנה טוב מאד והנה טוב זה אדם, והנה טוב זה יצר טוב, מאד זה יצר הרע, וכי יצר הרע טוב מאד אלא ללמדך שאילולי יצר הרע לא בנה אדם בית ולא נשא אשה ולא הוליד בנים שכן שלמה אומר "כִּי הִיא קִנְאָת אִישׁ מְרַעְהוּ" (קהלת ד).

² 1748-1825